

HEMODİYALİZ TEDAVİSİ GÖREN HASTALARDA PSİKOTROP İLAÇ KULLANIM SIKLIĞININ VE ÖZELLİKLERİNİN BELİRLENMESİ

Yusuf Ezel Yıldırım², Hatice Irmak Erözeren¹

¹Bakırköy Prof. Dr. Mazhar Osman Ruh Sağlığı ve Sinir Hastalıkları Eğitim ve Araştırma Hastanesi

²Trabzon Of Devlet Hastanesi

Giriş: Kronik böbrek yetmezliği nedeniyle hemodiyaliz (HD) tedavisi alan hastalar, maruz kaldıkları fiziksel ve psikososyal stresörler nedeniyle anksiyete, depresyon ve psikotik bozukluklar gibi psikiyatrik hastalıklara yatkındır. Özellikle kırsal bölgelerde, ruh sağlığı hizmetlerine erişimin sınırlı olması ve damgalanma, bu hastalıkların tanı ve tedavisini zorlaştırmaktadır. Bu çalışmada, kırsal bir bölgede HD hastalarında psikiyatrik bozuklukların, psikiyatri başvurularının ve psikotrop ilaç kullanımının sıklığı ve özelliklerinin değerlendirilmesi amaçlanmıştır.

Yöntemler: Çalışmamıza Trabzon Of Devlet Hastanesi HD ünitesinde en az altı aydır tedavi gören 91 hasta çalışmaya dahil edilmiştir. Sosyodemografik veriler, tıbbi öykü ve ICD-10'a göre psikiyatrik tanıları anket ve e-Nabız kayıtlarından elde edilmiştir. Araştırma, SBÜ Kanuni Eğitim ve Araştırma Hastanesi Klinik Araştırmalar Etik Kurulu tarafından 30.10.2023 tarihinde 2023/36 protokol numarası ile onaylanmıştır.

Sonuçlar: Çalışmaya katılan 91 hastanın yaş ortalaması 64,12±13,91 yıl, %42,9'u kadındı. Katılımcıların %38,5'i geçmişte psikiyatriye başvurmuştu. En sık tanıları anksiyete bozuklukları (%32,9) ve duygudurum bozuklukları (%18,7) idi. Hastaların %26,4'ü HD tedavisine başlamadan önce, %12,1'i ise HD tedavisi sonrasında ilk kez psikiyatriye başvurmuş;

%61,5'inin ise hiç psikiyatri başvurusu olmamıştır. HD başladıktan sonraki ilk yıl içinde psikiyatri başvuru oranı %23,1 idi. Hastaların %37,3'üne psikotrop ilaç reçete edilmiş, %35,1'i en az 1 ay kullanmıştı. Son 1 yılda en az 1 ay psikotrop ilaç kullanım oranı %20,9 idi. En sık kullanılan ilaçlar essitalopram (%7,7) ve sertralin (%6,6) idi. Son bir ay içinde düzenli psikotrop kullanan (%20,9) ve kullanmayanlar (%79,1) arasında yaş, cinsiyet, HD süresi ve komorbidite açısından anlamlı fark yoktu ($p>0,05$).

Tartışma ve Sonuç: Çalışmamız, kırsal bölgelerde yaşayan HD hastalarında psikiyatriye başvuru ve psikotrop ilaç kullanım oranlarının oldukça düşük olduğunu ortaya koymaktadır. Tedavi edilmeyen psikiyatrik bozuklukların hastalık seyri ve yaşam kalitesi üzerindeki olumsuz etkileri göz önüne alındığında, rutin ruh sağlığı taramalarının, multidisipliner bakım modellerinin ve ruh sağlığı hizmetlerine ulaşmanın zor olduğu kırsal bölgelerde telepsikiyatri hizmetlerinin uygulanması önem taşımaktadır. Ayrıca, toplumda damgalanmayı azaltmaya ve ruh sağlığı farkındalığını artırmaya yönelik toplum temelli müdahaleler önceliklendirilmelidir.

Anahtar Kelimeler: Hemodiyaliz, ruhsal hastalıklar, psikotrop ilaçlar, kırsal sağlık hizmetleri, ruh sağlığı taraması